

“MÚSICA D'ÒPERA A LA CATEDRAL”

OMEGI (Orquesta de Metges de Girona)

Director i arranjaments: Joan Tarrús de Vehí
Organista: Pau Riuró Bofill
Soprano: Inés Coca Sáez de Albéniz

Auditori Viader
Dijous, 24 d'Octubre de 2024.
A les 20:00 h.

El concert d'avui és una rèplica del concert que vam fer a la Catedral de Girona el dia 6 de Juliol d'enguany i que va ser tot un èxit.

La idea del concert emanava de la iniciativa del Col·legi de Metges de Girona de fer una trobada de l'OMEGI amb l'orgue de la Catedral a rel de la col·laboració recent que el col·legi ha fet per ajudar a la restauració d'alguns tubs de l'instrument. Animat per la proposta fa una any, el director de l'orquestra, Joan Tarrús de Vehí, a principis de curs va escollir i arranjar les obres que constitueixen el programa d'avui.

El fil conductor és l'òpera. Totes les peces tenen a veure amb alguna òpera clàssica o drama musical. A més, paral·lelament, també l'amor és un protagonista important, donat que en totes elles el motiu de la composició ha estat algun tema relacionat amb aquest fenomen tant important en les relacions humanes i responsable de sentiments i actes diversos en les persones.

L'OMEGI, el director i els artistes convidats hem fet un gran esforç per preparar-nos aquest ambiciós programa en els darrers mesos, més enllà de les obligacions familiars i laborals que tots tenim. Però ho hem fet amb moltes ganes i il·lusió perquè es tractava de fer música, que era el que tots volíem. I ens ho hem passat molt bé preparant-lo.

Desitgem que avui tinguem tots una velada agradable, intèrprets i espectadors, i que disfrutem extensament de la música en aquesta tarda a les portes de les Fires de Girona.

Programa:

1. **Air pour les Sauvages. Les Indes Galantes (1735).**
Jean-Philippe Rameau (*Dijon, 1683-Paris, 1764*).

Les Índies Galantes és una opéra-ballet amb un pròleg i quatre actes o entrées amb música de Jean-Philippe Rameau i llibret en francès de Louis Fuzelier. L'òpera es va estrenar al Palais-Royal a Paris, per l'Académie Royale de Musique. Narra històries d'amor galant en llocs remots i exòtics, compresos sota el nom genèric de Les Índies. Aquests llocs són Turquia, Perú, Pèrsia i Amèrica del Nord.

El desenvolupament dramàtic mínim d'aquests petits drames servia com a excusa per produir un gran espectacle en què els decorats, els vestits sumptuosos, els efectes especials produïts per les maquinàries teatrals i sobretot la dansa tenien un paper essencial. Les Índies Galantes simbolitza l'època despreocupada, refinada, dedicada als plaers i a la galanteria de Lluís XV i de la seva cort.

El quart acte, "Els salvatges d'Amèrica del Nord", comença amb una història d'amor en què el francès Damón, l'espanyol Don Alvar i la nativa Zima simbolitzen diferents caràcters de l'amor: la constància, la inconstància i la innocència. La segona part d'aquest acte està integrada per un rondó, la cerimònia de la pipa de la pau, que inclou la «Danse du Grand Calumet de la Paix» i el duet amb cor "Forêt Paisibles") i finalitza amb la chacona, un ballet amb què conclou l'obra.

L'Aire pour les Sauvages, és aquest rondeau barroc, obra mestra del repertori líric francès, que Rameau va escriure a partir d'una adaptació i orquestració de la peça que havia escrit l'any 1727 per a clavecí sol: Les Sauvages.

Sembla ser que el compositor i teòric musical, que als cinquanta anys encara no havia escrit cap òpera, es va inspirar quan va assistir a un espectacle ofert per dos indis americans iroquesos vinguts de Louisiana que tocaven el tamtam.

2. **Hymne des Champs Elisées. Orfeo ed Euridice (1762).**

Christoph W. Gluck (*Erasbach, 1714-Viena, 1787*).

Orfeu i Eurídice és una òpera en tres actes del compositor alemany amb llibret de Raniero di Calzabigi basada en el mite d'Orfeu. Pertany al gènere d'"azione teatrale" (acció teatral), que implica que l'òpera es basa en un tema de la mitologia i utilitza danses i cors. La peça es va estrenar a Viena el 5 d'octubre de 1762.

Gluck plasma la intenció de reformar l'òpera, tractant que la poesia, el llenguatge i l'acció dramàtica reflectissin la senzillesa i el poder de la tragèdia grega. Orfeu i Eurídice és la primera òpera "de reforma" de Gluck, en què va intentar reemplaçar la trama abstrusa i la música de gran complexitat de l'òpera seriosa per una "noble simplicitat" en la música i el drama.

L'òpera comença amb un solemne cor de dol que canten una nimfa i pastors que s'uneixen a Orfeu al voltant de la tomba de la seva dona Eurídice. Desesperat, plora la mort d'Eurídice. Davant dels laments i les imprecacions d'Orfeu, els déus per mediació d'Amore (Cupido) li permeten baixar a l'Hades per rescatar-la, però amb l'única condició de no mirar-la fins a estar sota els raigs del sol altre cop.

En l'Acte II, després d'haver estat rebut i interromput per les amenaçants Fúries i el seu gos de tres caps Cerberó, la segona escena s'obre a l'Elisi amb un ballet que és aquest Himne dels Camps Elisius o Dansa dels Esperits Feliços, amb una part destacada per a flauta.

La Flauta Màgica. Die Zauberflöte (1791).

Wolfgang A. Mozart (*Salzburgo, 1756-Viena, 1791*).

La Flauta Màgica (KV 620) és una òpera en dos actes. L'obra té forma d'un singspiel, una mena d'òpera popular cantada en alemany, en què s'intercalen parts parlades. És l'última òpera escenificada en vida del compositor i estrenada al Theater auf der Wieden de Viena, el 30 de setembre de 1791 sota la direcció del mateix Mozart, tot just dos mesos abans de la seva mort.

Per tant, en aquell moment Mozart tenia trenta-cinc anys. L'empresari teatral Emanuel Schikaneder passava greus problemes econòmics i el compositor, gran amic seu des dels anys de joventut i en la seva mateixa situació financera, va resoldre escriure per a ell una obra que podria donar diners. En conèixer que un teatre rival estrenaria una altra òpera amb el mateix assumpte, es va modificar completament l'acció dotant-la, a més, d'una significació simbòlica d'acord amb les pràctiques maçòniques, ja que tant Mozart com Schikaneder pertanyien a la mateixa Lògia. L'element mític i meravellós va adquirir a La Flauta Màgica un gran relleu.

Schikaneder era germà maçó de Mozart. Va ser el primer que va interpretar Papageno, mentre que el paper de la Reina de la Nit era interpretat per Josepha Hofer, cunyada de Mozart, germana de Constanze la seva esposa.

L'argument de l'òpera ha estat molt discutit. Malgrat la forta influència de la cultura popular, aquest obra, segons alguns autors, és la guia d'una iniciació maçònica segons el rite Zinnendorf. Entre d'altres raons, per exemple, molta gent considera que el triple acord de l'obertura d'aquesta òpera és un signe maçònic clar (la "bateria maçònica"), que anunciaria el caràcter propagandístic de l'obra. Així mateix, el tema de la lluita entre la llum i la foscor és un símbol recurrent en els ensenyaments maçònics, igual que l'enlairament de l'individu per sobre de qualsevol títol nobiliari.

Sinòpsi: Després que tres fades (les Tres Dames) salvin al príncep Tamino d'una gran serp que el persegueix al començament de l'òpera, la Reina de la Nit li fa saber que la seva filla, la princesa Pamina, està segrestada pel mestre sacerdot Sarastro, enemic d'ella. Per mitja d'un retrat, Tamino s'enamora de Pamina i la Reina li encomana que la rescati. Pel camí, coneix al oceller de la Reina, Papageno, que l'acompanyarà en l'aventura. Les Tres Dames regalen a Tamino una flauta màgica d'or, que modifica l'estat d'ànim d'aquell que l'escolti, fent més feliços els homes. I a Papageno, que té por de Sarastro, li regalen unes campanetes de plata màgiques que el protegiran amb el seu so.

Quan arriben al palau de Sarastro, Papageno i Tamino es separen. Tamino troba a un Orador que li diu que Sarastro no és dolent, tot i que admet que ha segrestat a Pamina. Mentres, Papageno troba a Pamina que està essent assetjada per Monostatos, un servent de Sarastro. Papageno i Pamina senten la flauta de Tamino i volen anar a trobar-lo, quan Monostatos i uns esclaus seus intenten capturar-los, però Papageno fa sonar les seves campanetes i els encanta, fent-los cantar i ballar.

Aleshores arriba triomfal Sarastro i Pamina li implora que li perdoni la fugida; ella només volia escapar de Monostatos. Sarastro ja sabia tot això i que està enamorada d'un altre, i li diu que la perdona i que no desitja obligar-la a estimar-lo, però afegeix que no la deixarà anar. Quan ella apel·la a l'amor maternofilial, Sarastro respon que perdria la felicitat amb la seva mare, que és molt orgullosa. Llavors entra Monostatos que porta lligat a Tamino. Tamino i Pamina s'abracen i Sarastro castiga a Monostatos.

Sarastro i els sacerdots proposen a Tamino i Papageno iniciar-los en les seves pràctiques, però que hauran de ser virtuosos i superar una sèrie de proves. Amb les proves coneixeran l'amistat i l'amor. A Papageno, que no ho veu clar, li prometen que li trobaran una Papagena.

La trama s'embolica amb encontres i desencontres de Tamino amb Pamina i de Papageno amb Papagena, però a la fi aconsegueixen reunir-se i hi ha una batalla final en que la Reina de la Nit, junt amb les Tres Dames i Monostatos, a qui ha promès la seva filla, s'enfronta a Sarastro i els seus sacerdots, que els vencen amb trons i raigs, i els expulsen, empassant-se'ls la terra. Sarastro convoca el regne de la llum i el regne de la veritat. Al cor final ("Die Strahlen der Sonne vertreiben die Nacht") es canta a la bellesa i a la saviesa que han estat coronades per sempre en aquest bell lloc.

3. **Papageno: "Una amiga o una dolça esposa" ("Ein Mädchen oder Weibchen...").**
Die Zauberflöte (1791).

Papageno està sol i perdut a la sala on es fan les proves. No troba la sortida, sempre li diuen Enrere! (Zurück!). En acostar-se a un sacerdot, aquest li retreu que el seu comportament mereix un càstig, però els déus, benignes, el perdonen. A canvi mai no sentirà les alegries dels iniciats. Papageno es conforma amb un got de vi, que li és concedit, i amb una noia que li faci cas i l'estimi. Cantant «Ein Mädchen oder Weibchen wünscht Papageno sich!» troba la seva dona, però és la mateixa dona gran que li demana la seva eternitat. Ell accedeix amb desgana perquè, si no, viurà empresonat sense una amiga i sense viure al món que tant li agrada. En aquest moment, ella es converteix en una bella jove, Papagena, però deseguida la perd perquè s'acosta un sacerdot.

4. **Dansa dels Esclaus. Die Zauberflöte (1791).**

És la música de les campanetes de Papageno que encanta a Monostatos i els seus esclaus, fent-los cantar i ballar.

5. **Obertura. La Gazza Ladra (1817).**

Gioachino Rossini (*Pésaro, 1792- París, 1868*).

La Gazza Lladre és un melodrama o òpera semisèria en dos actes. El llibret va ser concebut per Giovanni Gherardini i Louis-Charles Caigniez. L'obra és coneguda principalment per la seva obertura, que destaca per l'ús de redoblants. Va ser interpretada per primera vegada al teatre de La Scala de Milà.

Rossini va ser famós per la seva rapidesa en escriure i La Gazza Lladre no va ser l'excepció. Es diu que el productor va haver de tancar Rossini en una habitació el dia anterior a la primera

representació perquè compongués l'obertura. Més tard, Rossini va llançar els papers a través d'una finestra als copiadors, que van completar les parts orquestrals.

Sinopsi: Ninetta espera casar-se amb Giannetto quan aquest torni de la guerra. Ella intenta acollir el seu pare, Fernando Villabella, que va abandonar l'exèrcit i té problemes per les atencions de l'alcalde, Gottardo. Una cullera perduda i el testimoni d'Isacco, un venedor ambulat, fan que Ninetta sigui acusada i empresonada. És jutjada i considerada culpable, però se salva de la mort a l'últim minut quan es descobreix que la veritable lladre és una garsa.

Aquesta música ha estat emprada en diverses pel·lícules i anuncis de ràdio i televisió. Per exemple, apareix breument a la pel·lícula *La taronja mecànica* de Stanley Kubrick i a la sèrie de televisió *Sherlock*, on l'obertura de la *Gazza Ladra* sona apropiadament durant el robatori de les joies de la corona.

A l'àlbum *Les joies de la Castafiore*, de *Les aventures de Tintín*, l'esment de l'òpera aconsegueix resoldre el misteri que és eix central de la història.

6. **Preludi Acte I. Lohengrin (1850).**

W. Richard Wagner (*Leipzig, 1813-Venecia, 1883*).

Lohengrin és una òpera romàntica en tres actes, amb música i llibret en alemany de Richard Wagner (WWV 75). Va ser estrenada al Teatre Großherzoglichen de Weimar el 28 d'agost de 1850, dirigida per Franz Liszt. La història del personatge homònim està presa d'un romanç alemany medieval, especialment el *Parzival* de Wolfram von Eschenbach i la seva seqüela, *Lohengrin*, escrita per un autor diferent, al seu torn inspirada per l'èpica de *Garin le Loherain*. Forma part de la tradició del Cavaller del Cigne i del Cànon de Bayreuth.

L'òpera ha inspirat altres obres d'art. Entre aquells profundament commoguts per l'òpera de conte de fades hi havia el jove rei Lluís II de Baviera, que va ser el gran mecenes de Wagner, i que posteriorment va construir el seu castell ideal de conte de fades i el va anomenar "El nou cigne de pedra," o "Neuschwanstein", en homenatge al Cavaller del Cigne.

Es considera que Lohengrin és la més «italiana» de les òperes wagnerianes, fins i tot s'acostuma a interpretar en concert escenes i fragments de l'òpera. Les parts més conegudes són els preludis del primer i tercer acte, l'ària final de Lohengrin "In fernem Land" i la marxa i cor nupcial, que tradicionalment s'interpreta a molts casaments dels països occidentals.

Lohengrin és un heroi de les llegendes medievals alemanyes. És un cavaller misteriós que, conduït per un cigne, acudeix en ajuda de la princesa Elsa de Brabante. L'heroi s'uneix a la princesa amb una condició: no li ha de preguntar mai pel seu origen. Quan Elsa trenca aquest pacte, Lohengrin l'abandona per sempre.

Segons l'interpret Jyrki Niskanen: "Molt aviat la naturalesa humana s'adona que no és capaç d'acceptar Lohengrin, d'acceptar la presència de l'amor pur... Lohengrin intenta compartir amb els homes aquest coneixement de l'amor. No obstant això, a mesura que avança l'òpera es posa de manifest el pensament maquiavèlic dels humans".

7. **Preludi. Carmen (1875).**

Georges Bizet (*Paris, 1838 - Bougival, 1875*).

Carmen és una òpera en quatre actes amb música de George Bizet sobre un llibret d'Henri Meilhac i Ludovic Halévy, basada en la novel·la *Carmen*, de Prosper Mérimée. Es va estrenar el 3 de març de 1875 a l'Opéra-Comique de París.

És l'obra mestra del compositor. La història es desenvolupa a l'Andalusia del 1820. Els protagonistes principals són la gitana Carmen, el seu gelós amant Don José, la pagesa Micaela i el torero Escamillo. Descriu la gelosia de Don José envers Carmen.

Bizet no va viure prou per a veure l'èxit de la seva òpera: va morir el 3 de juny, tot just després de la trentena representació. Les primeres representacions van estar envoltades de molta polèmica i l'òpera va ser tildada d'escandalosa pel seu argument. Al llarg del següent segle, Carmen va esdevenir un títol indispensable del repertori operístic. És considerada com l'òpera francesa més representada en tot el món.

El seu èxit es pot deure, en part, a la varietat del llibret: escenes tràgiques que contrasten amb altres passatges més lleugers, a vegades còmics, equilibrats amb escenes d'algaravia amb cor i figurants, i altres més íntimes en les quals els solistes passen a primer pla. A més, indubtablement, la música de Bizet, expressiva, elegant i colorista, la seva orquestració, summament refinada, les seves melodies fàcils de memoritzar (per exemple, no cal ser un amant de la música clàssica o del bel canto, per a recordar-se'n del tema del preludi, l'Havanera, o el tema dels toreros).

El llibret de Carmen fou tremendament innovador en la seva concepció dramàtica. Mentre que en l'òpera francesa de l'època els personatges eren unidimensionals, els dos protagonistes de Carmen es troben entre els més profunds de tota la literatura operística. L'evolució de Don José, des d'un fidel amant i soldat responsable a un llunàtic obsessiu, està meravellosament retratada tant en la música com en el llibret. Carmen, d'altra banda, és fatalista i hedonista, vivint completament el moment present. La seva bellesa atrapa els homes sense voler, i aquests, a causa d'una mal enfocada idea de l'amor, són arrossegats a la perdició. El personatge de Carmen troba la seva millor il·lustració en l'escena de les cartes, quan accepta la premonició de la mort com inevitable. José es troba sotmès als capricis de Carmen, desitjant la tranquil·litat a través de la fidelitat d'aquesta. La inconstància de Carmen és anarquia per a Don José.

La concepció del personatge de Carmen ha evolucionat amb la situació social de la dona en el pla sexual. De l'antiga idea de la pecadora malvada que arrossega Don José a la tragèdia, a la visió més actual de la dona que reivindica la seva llibertat sexual en igualtat amb l'home. Don José, alhora, va ser vist inicialment com una víctima, que arraconada per les circumstàncies no té altra sortida que el delictes, mentre que actualment se sol donar preponderància al seu caràcter d'heroi dèbil, que davant d'una dona absolutament lliure, a la qual ni comprèn ni vol comprendre, reacciona amb un terrible e inútil acte de violència masculista.

Al IV acte, davant la Plaça de Bous, apareix Don José i suplica a Carmen de començar una nova vida, proclamant el seu amor per ella. Carmen li replica: «Se ben bé que em mataràs, però viva o morta, no, no, no, mai no hi cediré [...] Carmen no hi cedirà mai, va nàixer lliure i lliure morirà.» Llavors, Don José, en un atac de ràbia, l'apunyala de mort.

El Preludi, la peça que avui escoltarem, és la música amb la que comença l'òpera i és una de les peces orquestrals més famoses de la història de l'Òpera.

8. **Intermezzo. Cavalleria Rusticana (1890).**

Pietro Antonio S. Mascagni (*Livorno, 1863 - Roma, 1945*).

Cavalleria Rusticana (en català Noblesa Rústica o Cavallerositat Rústica) és un melodrama en un acte amb música de Pietro Mascagni i llibret en italià de Giovanni Targioni-Tozzetti i Guido Menasci, basat en un relat del novel·lista Giovanni Verga.

Al juliol de 1888 l'editor musical milanès Edoardo Sonzogno va anunciar una competició oberta a tots els joves compositors italians que encara no haguessin vist una òpera seva representada a l'escenari. Se'ls va convidar a presentar una òpera en un acte i les tres millors (seleccionades per un jurat de cinc destacats crítics i compositors italians) es representarien a Roma a càrrec de Sonzogno. Mascagni va sentir parlar del concurs només dos mesos abans de la data final i va demanar al seu amic Giovanni Targioni-Tozzetti, un poeta i professor de literatura a la Reial Acadèmia naval italiana a Liorna, que li proporcionés un llibret.

Considerada una de les clàssiques òperes del verisme, es va estrenar el 17 de maig de 1890 al Teatre Costanzi de Roma.

La popularitat d'aquesta obra, de gran emotivitat, es va veure enormement reforçada per la inclusió de part d'una representació de la mateixa a la pel·lícula "El padrí III".

Sinòpsi: L'acció es desenvolupa a la Sicília del segle XIX el dia de Pasqua.

Turiddu, un jove del poble, ha tornat del servei militar per trobar-se amb el fet que, mentre ell era fora, el seu amor Lola, s'ha casat amb Alfio, el pròsper carreter del poble. En venjança, Turiddu sedueix Santuzza, una noia del poble. En començar l'òpera, Lola, morta de gelosia per Santuzza, ha començat una relació adúltera amb Turiddu.

Quan Alfio s'assabenta de la infidelitat de Lola per boca de Santuzza, està furios i jura que es venjarà ("Ad essi, non perdono, vendetta avrò"). En quedar-se la plaça buida, sona l'Intermezzo, intermedi orquestral.

Després surt la gent de l'església. Turiddu està alegre perquè està amb Lola i sembla que Santuzza se n'ha anat. Convida els seus amics a la taverna de la seva mare, i canta un brindis "Viva, il vino spumeggiante!". Aleshores arriba Alfio; Turiddu li ofereix un got de vi i Alfio el rebutja violentament, dient que es pot convertir en verí dins del pit. Turiddu li respon "com vulguis" i llença el vi. Les dones s'emporten Lola. Alfio repta Turiddu; seguint el costum sicilià, els dos homes s'abracen i Turiddu, com a mostra de la seva acceptació, mossega l'orella d'Alfi, fent-la sagnar, cosa que significa una lluita a mort. Alfio marxa i Turiddu crida la seva mare Lucia. Li diu que sortirà a airejar-se i, pressentint el desenllaç, Turiddu demana a la seva mare que el beneeixi i que, si alguna cosa li passés, cuidi de Santuzza com una filla ("Mamma, quel vino è generoso.... Un bacio, mamma! Un altro bacio!— Addio!").

Turiddu marxa precipitadament. Lucia, plorant, vaga sense adreça fora de casa seva. Santuzza se li acosta i l'abraça. La gent del poble comença a envoltar-les. A l'hort, Alfio mata Turiddu. Se senten veus al lluny, i una dona crida "Hanno ammazzato compare Turiddu" ("Han matat al compare Turiddu"). Santuzza es desmaia i Mamma Lucia s'esvaeix als braços de les dones del poble.

9. **Summertime (Lullaby).** *Porgy and Bess* (1935).

George Gershwin (*Brooklyn, 1898-Beverly Hills, 1937*).

Porgy i Bess és una òpera en tres actes amb música de George Gershwin i llibret en anglès d'Ira Gershwin i DuBose Heyward. Està basada en la novel·la Porgy de Heyward i en la peça de teatre del mateix nom coescrita amb la seva dona Dorothy. Les tres obres tracten sobre l'estil de vida dels nord-americans negres al fictici Carrer Bagre (Catfish Row) a Charleston, Carolina del Sud, a principis de la dècada de 1930.

L'estrena mundial en escena va tenir lloc al Colonial Theatre de Boston el 30 de setembre de 1935.

Gershwin la considerava la seva millor obra. A Europa i la resta del món va tenir moltes representacions des de l'inici. Però no així als Estats Units, que no va ser acceptada com una "veritable òpera" fins el 1976, quan la Houston Grand Opera va produir la partitura completa. Finalment, la seva estrena a la Metropolitan Opera el 1985 amb Grace Bumbry i Simon Estes va constituir un triomf artístic.

Actualment, aquesta òpera és admirada per la síntesi innovadora de les tècniques orquestrals europees, amb les expressions idiomàtiques del Jazz i la música folk negra nord-americana aconseguides per Gershwin.

Porgy and Bess narra la història de Porgy, un discapacitat afroamericà que habita els suburbis de Charleston, Carolina de Sud, i els seus intents per rescatar Bess de les urpes de Crown, el seu proxenet i de Sportin Life, un venedor de drogues.

Escena I de l'Acte I: Ha fosquejat i alguns veïns del suburbi estan bevent, cantant i jugant als daus. Una de les concurrents, Clara, mentre bressola el seu nen, entona la famosíssima ària "Summertime". Apareix Porgy, minusvàlid, que arriba feliç després d'haver fet una bona caixa demanant almoïna. A meitat de la partida, alguns jugadors comencen a burlar-se de Porgy a causa de l'aparent atracció que aquest sent cap a una bonica noia anomenada Bess.

La peça s'interpreta diverses vegades durant l'òpera Porgy i Bess. La primera vegada per Clara, com una cançó de bressol, mentre arrulla el nadó. Poc després, és novament interpretada per Clara com a contrapunt a l'escena del joc de daus a l'acte II. Finalment, a l'acte III, interpretada per Bess, cantant-li al nadó de Clara.

10. **El Vallespir (Sardana). Cançó d'Amor i de Guerra (1926) (Sarsuela).**

Rafael Martínez Valls (*Ontinyent, 1895 - Barcelona, 1946*).

Cançó d'amor i de guerra és una sarsuela en català escrita en dos actes, que es va estrenar el 16 d'abril de 1926 al Teatre Nou de Barcelona. Es va convertir en el primer gran èxit del compositor valencià Rafael Martínez Valls, amb text de Lluís Capdevila i Víctor Mora. L'èxit d'aquesta obra va ser tan clamorós que va fer representacions alhora als teatres Tívoli, Bosc, Pompeia i Olímpia, per tornar després al Teatre Nou i fer una gira per tot Catalunya. Es va arribar a interpretar més de 2000 vegades.

De contingut revolucionari, la sarsuela va ser prohibida durant el Franquisme, encara que va ser de les primeres obres en català a tornar-se a representar. L'obra va ser representada de nou al Liceu a la dècada de 1980. El 2011, l'obra va ser representada de nou al Teatre Romea, després de gairebé tres dècades sense ser representada.

El 1974, Montserrat Caballé va protagonitzar un enregistrament de l'obra considerada canònica de la mateixa.

L'obra se situa al Vallespir, el 1793, en plena Revolució francesa.

L'argument gira al voltant de la història d'amor entre dos joves, Eloi i Francina, que veuen com els seus destins se separen a causa d'una inesperada trobada amb l'infortuni, ja que el fill de l'alcalde Ridau es proposa casar-se amb Francina, costi el que costi. La trama principal gira al voltant dels problemes i disputes que es produeixen habitualment al teatre en aquest tipus de constel·lacions, il·lustrant l'agitat moment històric que estava passant França a finals del segle XVIII.

D'inspiració «wagneriana», molt a la moda de l'època, l'autor va saber barrejar-la amb trets folklòrics catalans, que va agradar al públic de Barcelona. Es poden destacar elements wagnerians, com l'ària «Forjador, ben forjador», en la que Eloi, el protagonista, canta la seva professió, i altres de més folklòrics, com la sardana «Ning, nang, ja la campana vol repicar», cantada per Francina, la protagonista, i un cor de vilatanes.

11. **“Mira les ones del mar” (Barcarolla) (1992 / arranj. actual: 2024).**

Joan Tarrús de Vehí (*Girona, 1968*).

Mira les ones del mar és una cançó d'amor, amb música i lletra de Joan Tarrús de Vehí. Té la forma de Barcarolla. Inicialment concebuda per a soprano i piano, l'autor l'ha arranjada i orquestrada en estil operístic per a aquesta ocasió.

La lletra comença així:

“Mira les ones del mar
com es mouen tranquil·les al ritme del vent.
Mira l'escuma com salta
com bull el contacte d'un bes amatent.
Jo t'estimo com el mar estima el vent,
amb les onades que aixeca em meu amor
quan per tu batrega el cor...”

Una barcarola és una cançó folklòrica interpretada pels gondolers venecians, o bé una obra musical escrita imitant aquest estil. Està caracteritzada per un ritme reminiscent del remar del gondoler, gairebé sempre un tempo moderat en compàs de 6/8 o 3/4.

A la música clàssica europea les dues més famoses són la de l'òpera “Els contes de Hoffmann” de Jacques Offenbach i la Barcarola en Fa sostingut major per a piano, Opus 60, de Frédéric Chopin.

Entre d'altres barcaroles famoses estan les tres Cançons del Gondoler de les Romances sense paraules, op. 19, op. 30 i op. 62 de Felix Mendelssohn, la barcarola “Juny” de Les Estacions de Piotr Ilich Txaikovski, la Barcarolla de Béla Bartók “Out of Doors” i la col·lecció de tretze per a piano només de Gabriel Fauré.

12. **Somewhere. West Side Story (1957).**

Leonard Bernstein (*Lawrence, Ma, 1918 - Nova York, 1990*).

West Side Story ("Amor sense barreres" a alguns països d'Amèrica Llatina) és un musical amb llibret d'Arthur Laurents, música de Leonard Bernstein i lletres de Stephen Sondheim. Basat lliurement en Romeu i Julieta de William Shakespeare, l'espectacle situa l'acció a l'Upper West Side novaiorquès de mitjans dels 50 i explora la rivalitat entre dues bandes juvenils de diferents ètnies: els Jets (d'arrels europees) i els Sharks (d'origen porto-riqueny). Tot es complica quan Tony, un antic membre dels Jets, s'enamora de Maria, la germana del líder dels Sharks.

La producció original de Broadway va debutar el 1957, amb direcció i coreografia de Jerome Robbins, i va ser nominada a sis premis Tony. El to fosc de l'obra, les seves sofisticades melodies i escenes de ball, i l'acostament als problemes socials de l'època van marcar un punt d'inflexió al teatre musical nord-americà. Des de llavors, West Side Story ha estat posat en escena en nombroses ocasions al llarg de tot el món i moltes de les seves cançons han esdevingut clàssics.

El 1961 va ser portat a la gran pantalla sota la direcció de Robert Wise i el mateix Jerome Robbins, amb Richard Beymer, Natalie Wood, Rita Moreno, George Chakiris i Russ Tamblyn en els papers protagonistes. La cinta va rebre l'aplaudiment de la crítica i en la 34a edició dels premis Óscar es va imposar en deu categories, incloent millor pel·lícula.

Una segona adaptació dirigida per Steven Spielberg va veure la llum el 2021, amb un repartiment encapçalat per Ansel Elgort, Rachel Zegler, Ariana DeBose, David Álvarez i Mike Faist.

Somewhere és una de les peces més interpretades en concert d'aquest musical. Bernstein aprofita per fer aquí guinyos tant a Beethoven (unes notes de l'adagi del concert per a piano «Emperador») com a Txaikovski (petit fragment del ballet El llac dels cignes). Aquesta cançó se sent per primera vegada durant una seqüència de ball i la reprèn la commocionada Maria quan el seu estimat Tony mor als seus braços. Bernstein i el seu lletrista Stephen Sondheim exploten l'argument més senzill que existeix però també el més punyent —avui no, amor meu, però algun altre dia, en algun altre lloc, podem estar junts— i l'emmarquen amb una música tan directa i amb la que és tan fàcil identificar-se que ens desfem a troços.

No és estrany que aquesta cançó hagi cobrat vida fora del teatre i les sales de concerts: l'ha cantat tothom, des de les Supremes (que la van interpretar com un himne pels drets civils) fins a la mateixa Barbra Streisand.

Leonard Bernstein, a més de compondre algunes de les millors obres de la història del teatre musical, va escriure simfonies, misses i peces de cambra. Va ser un director d'orquestra popularíssim, vinculat amb orquestres de categoria internacional com les Filharmòniques de Nova York i Viena i la Simfònica de Londres. També va ser un pianista de gran qualitat, professor, escriptor i conferenciant de gran profunditat intel·lectual, i un comunicador destacat que va fer programes a la televisió per divulgar la música clàssica i educar persones de tot gènere i condició amb un estil àgil però gens condescendent.

Probablement un dels genis musicals de la segona meitat del segle XX.

OMEGI (Orquestra de Metges de Girona):

La formació neix de la il·lusió d'uns quants companys metges que coincideixen en una trobada musical amateur i que proposen fer una orquestra amb la finalitat de poder compartir la nostra altre gran passió a part de la Medicina que és la Música. Poder-la gaudir en grup tocant en la orquestra és el que ens uneix per impulsar aquest projecte, de la mà del Col·legi de Metges de Girona, que ens ha ajudat en tot moment i en tot el que hem necessitat.

Membres de l'Orquestra:

Flautes: Anna López, Pere Solés, Xavier Morales, Carlos de Mendoza.

Violins I: Xavier Saiz, Cristina Díez, Mercè Oller, Clara Martínez.

Violins II: Ma Àngels Sieira, Elena Álvarez, Anna Costa, Anna Nadal.

Violes: Anna Camos, Maria de Ciurana, Fina Parramon, Antònia Valero.

Violoncel·ls: Cristina Samaniego, Enrica Sales, Bet Prats.

Contrabaix: Joan Sabrià.

Piano i teclats: Jovita Anaya, Remei Panosa.

Percussió: August Corominas.

Organista convidat: Pau Riuró Bofill. Mestre de Capella de la Catedral de Girona.

Solista convidada (soprano): Ines Coca Sáez de Albéniz.

Director i arranjaments: Joan Tarrús i de Vehí

Joan Tarrús i de Vehí.

El Dr. Joan Tarrús i de Vehí és metge oftalmòleg i director d'orquestra. Va cursar estudis superiors de música al Conservatori Superior de Música Municipal de Barcelona i al Real Conservatorio Superior de Música de Madrid, assolint els graus de Professor Superior de Composició i Orquestració i Professor Superior de Direcció d'Orquestra. Va ser alumne del mestre Enrique García Asensio (direcció) i dels mestres Carles Guinovart Rubiella i Antón García Abril (composició). Des del març del 2022, dirigeix l'OMEGI, l'Orquestra de Metges de Girona.

Pau Riuró i Bofill.

Pau Riuró va estudiar orgue a Girona, Toulouse i Barcelona amb els mestres Jan Willem Jansen, Michel Bouvard i Juan de la Rubia entre altres. Ha rebut cursos i classes magistrals de Montserrat Torrent, Philippe Lefèbvre, Daniel Roth, Wolfgang Seifen i Franz-Josef Stoiber, entre altres.

Des del 2023 és organista i Mestre de Capella de la Catedral de Girona. A més de concerts en solitari o en formacions de cambra, actua en espectacles diversos que inclouen l'orgue, com Transfiguració de la nau, la Consueta de Sant Jordi, el Cant de la Sibil·la, etc. Participa en produccions de la Capella Polifònica de Girona i l'Orquestra de Girona. També realitza activitats de divulgació i publicacions per donar a conèixer l'orgue al gran públic.